

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Musar

‘Azaryah ibn Efrayim <mi-Modinah>
, אנידומ ץראמ <הנדוממ ,

Lyck, 1871

קיתעמהמ רבד.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9475

דבר מהמעתיק.

יחברך צו יי מלכוי וגואלי אשר החזיק בידי ועמד עור הפעם על ימיני
בהניפי אותה להיות חבר למעתיקי דברים העתיקים להעיר ולהקיץ
שפתי ישנים הישנים והנרדמים— לחיי עולם—! הוא הנחני ועורני
להעלות נר הספר הנוכחי הזה אשר זרח עד עתה בחשך (בין גנוי אוצרות
ספרי כת"י בהאמבורג) עלי מנורה המהורה היא חברת „מקיצי נרדמים“
המאירה עיני דורשי רשומות בכתבי ידות אשר לא ראו עוד אור עולם
או היקרים במציאותם.

הספר היקר והנכבד הזה אשר אני אקריב לאשכר לבעלי החברה
והעתקתיו מכת"י הנמצא בעקר ספרי כת"י בעיר האמבורג Hamburger
Stadt-Bibliothek Cod. hebr. CCLV חובר זה שלש מאות
ותשעים שנה— בו יורה המחבר מוסר ודעת בדרכי ההגיון ובחקירת
הפילוסופיא אשר טובבים הולכים על קוטב אמונה ודת עומק הגיוניו,
פאר ויופי שרעפיו משובצים המה במליצות צחות נשגבות ורמות כעין
סגנון הספרים המפורסמים: „בחינות עולם מר"י הפניני, וארבע
כוסות מר"ש פאפענהיים" ומלאים המה המלות הנשלבים והכפולים בלשון
נופל על לשון, ולרוב השווים בהברתם ושונים בענינם— הנו נכתב יפה
מאר בכתב מורחי (אריענמאלישע שריפט) בכתב רש"י, ויקף י"ט עלים
בתמונת

בתמונת קווארטא, שם הסופר וזמן הכתיבה לא נמצאו בו—בגליון ובשוליו נוספים לפעמים איזה מלות או טורים שלמים ואשר הכרת פני הכתב ענתה בהם כי מירי סופר אתר המה נכתבים. ולמען שלא ימצא הקורא והמבקר אחרי מאומה שתלתי אותם בערוגת העתקתי בסגור עגול כזה (). בעלי מחברי רשימת ספרי כת"י בהביבליאוטהיקא הנ"ל ה"ה התכמים הנורעים ה' פראפעססאר וואלף וכו' יהודה ליב דוק עם משבחים אותו מבחינת תוכו ומפאת מליצותיו המפוארות במאד מאד. אמנם עגמה נפשי עד מאד להודיע כי הקרמת בעל המחבר נמצאת כתובה לפני אפס קצתה כי העלה הראשון נקרע בתוך לשנים קרעים, ואציגה הנה עד היכן שהיא מגעת, וזאת ראשיתה.

„אמר אבן אפרים מארץ מודינא בהמצאי היום ששי שמיני
 „לששי רמ"א לאלף הששי אשר בכאן זה לי עשרים שנה
 „בעיר ואשט"ו שבמדינת אב'רוצ'י (?) [הסימן השאלה הוה
 „מצוין מבעל המרשים כ' י"ל דוקעם הנ"ל. המעתיק] במלכות
 „פירדינדרום שמי' והתיצבי במאד מאד נבוך וטרוד מחשרת
 „מים הזדונים נמפי מאבי שחקי סער הזמן במקריו ותחבולותיו
 „עלי הי' כלנה כונן להשמיד ולהשתית חציו אל יתר השערה
 „ולא יחטיא, יחטיא כונותינו ולא זולת יצו שלילתם כי עוד
 „חזר מה שהפכס" עד כאן, והחצי השני עד סופה נעדרה;
 חסרון לא יוכל להמנות!

בדבר העתקתי אעיר ברוח אמון כי עשיתי מלאכתי באמונה וככל אשר מצאה ידי לעשות בכתי עשיתי, נכון וסמוך לבי לאמר: שיצאתי ידי חובת המעתיק עד למרי, באשר שמתו דברי החכם המפורסם, המגלה מצפונות מה"ו שי"ר לנגד עיני, באמרו: „ראוי שכל מעתיק ספר קדמון להשים עין על כל מאמר שבלי דלוג „אף מלה אחת" (בכה"ע לשנת חק"ץ. תולדות ר"ג סימן ג') ופקודתו שמרה רוחי, ואשתדל בעד ערבון כסף בכדי ערכו ושווי הכת"י, והבאותיו אל חדרי משכני ימים רבים והעתקתי בהשגחה ובשקידה רבה אות באות. ואעידה להקורא כי ילך בטח בפתשגן הכתב מהעתקתי כאשר הי' באמנה אתו הכת"י עצמו בלי תוספת ומגרעת דבר מדעתי וכי לא שניתו ולא שכחתי אף מלה אחת. ואם ידעתי כי כל ספר ישן נושן עלול הוא לשניאות ולטעויות, ונשארו לי בזה מקומות רבות סתומים וחתומים כחידה, נעלמו

לי התרתם וקצרה בינתי להבין אותם; לא רציתי ליגע ולשלוח בדם ידי
הכהה אמנם הנחתי הרברים ככתובים לפני * ובמקומות מעטים העירותי
עליהם עלי שפת היריעה כיר ד' הטובה עלי ועד מקום שדעתי
הקלושה מגעת.

ואני טרם אכלה לדבר אומר קבל עם: אם מנחתי הקמנה בהעתקת
הספר הנחמד הזה יעלה לרצון להקוראים הנעימים, אתאמץ ואשתדל עוד
למצוא פרות לאוצרות החכמה ומטמוני דעת הספונים וננוזים בכת"י
האמכורג ואשר כמעט ספו תמו מן בלהות, ואינם. — ועם הבן-סירא (כ').
ל"ו) אקרא עליהם לאמר: „הכמה נסתרה ואוצר טמון מה
יועילו גם שניהם"? — אשנס ואתחוק בל"ג להסיר הכסוה מעליהם
ולהוציאם מאפלתם לאור פני תבל, אקרא להם דרור ואשלחם הוצה ע"י
חברתנו * למען יראה אל בעליהם פעולת חכמת ישישים
והדרת

(* ות"ל נסיתי במלחכה הלזו ע"י העתקות הכח"י אשר ילאו כבר לאור עולם,
ואלה הם. א) ספר מחברת מנחם בן סרוק בחפוש הכתובים הרבים ממני בפקודה
חברת מעוררי ישנים בללגדאן ועדינבורג. ב) ד' שערים מס' התרשיש לר'
משה בן עזרא — ודוגמאות מס' המוסר לר' אפרים וענינים שונים במ"ע שומר
ציון הנאמן, י"ל ע"י הרב-הגאון מהר"ר יעקב עטמלינגער חז"ד דפה. ג) מדרש
אחרון אבא גוריון. הראשון לה"ז מדרשים של ספר בית המדרש (ח"א) להחכם דר'
יעלליעק. ד) מדרש אלה אזכרה. במחברת מיוחדת עם הספה ע"י הג"ל. ה) כתר
שם טוב לר' אברהם דקלוניא תלמיד הרוקח ז"ל. במחברת ראשונה של ספר
גנזי חכמת הקבלה להג"ל. ו) השאלה הששית והשביעית מספר הנפש להחכם
טומאס די אקינז (כומר מכת הדרשנים) במחברת „Thomas von Aquino”
להג"ל „in der jüdischen Literatur. ז) מאמר בכחות הנפש להחכם
הג"ל במחברת „Philosophie und Kabbala” להג"ל. ח) ספר עולם קמן
לר' יוסף בן צדיק ז"ל. הועתק מערבי לעברי ע"י ר' משה אבן תבון.
ו"ל בפעם ראשונה ע"י הג"ל.

(* ביטע חלקים חעלה הפנינים ממנולת הזמן לראשונה הפירושים הנחמדים
והיקרים מהמחברים הקדמונים הנמצאים בכת"י בקובץ אחד באונרוה ספרי עיר האמבורג
Nro. 32 Folio נכלל בו. 1) פירוש על איוב י"ז דפיס. 2) פירוש על שיר
השירים ו' דפיס. 3) על רות ג' דפיס. 4) על איכה ז' דפיס. 5) על קהלת
ח' דפיס. 6) על אסתר ו' דפיס. ואשר כבר הטיף עליהם מלחו החכם הגודע כ'
י"ל דוקעם בהפירוטי חוזה דוגמאות וליונים במ"ע ליון שנת חר"ב ד' 100 עד 106.
וכה דבר עליהם. „כנראה הם כלם מקדמוני לרפת. הפירושים ההם יקרים
מאד עלמס ומאד זמנס כי כאשר ידע כל קורא משכיל חין לנו מחכמי לרפת פירושים
על כ"ך רק מרש"י לבד. ומי יתן וישים משכיל אחד על לבו להעתיק הפירושים האלה
ולנקותם

והדרת טעם וקנים על-פני הים. ויהי נעם ד' אלקי עלי ומעשה ידי יחונן.

כד הצעיר בחכמה ובשנים יוחנן כמש"ז. Wittkower
אלטונא בחדש הרביעי.

החוק במוסר אל-הרף! לפ"ק.

ולנקיטת משגיחות המעתיק ולהוציאם לאור". (עיין צונץ צור געשיכטע אונד
ליטעראטור. רשימה כח"י אשר היו לי לעינים במלאכתו הכבדה והנכבדה S. 473
דרוש הרשימות שם ותראה ותבין פרשת גדלה קבוצות פירושים האלה, כי ידבר גם
בכבוד לרוב) ואני, בשומי דבריו אלה על לבי, אמרתי איך אוכל ו' אחי באבדן זכרם
במשך תהפוכות העתים, בהיות לאל ידי להגיל תנובת תבונתם מכליון ושחת, לזאת
כדדתי ואקיימה להוציאם אחד אחד לאור ולתת להם עדנה אחרי בלוטם, יהלו בעדי עדים
וישמחו ויתענגו בזיוס אהבי מדע וחוש' דורש' חכמה ודעת, ותחי נפשם בגללי וחברותי!

